

Jaarstukken 2018

april 2019

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2018	2
1. Bestuurlijke samenvatting	3
2. Leeswijzer	8
3. Programmaverantwoording	9
3.1 Programma: Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	9
3.2 Programma : Ontwikkeling	20
3.3 Algemene dekkingsmiddelen	26
3.4 Overhead	27
4. Paragrafen	31
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	31
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen	34
4.3 Financiering	36
4.4 Grondbeleid	37
4.5 Bedrijfsvoering	39
JAARREKENING 2018	40
5.1 Balans per 31 december 2018	41
5.2 Overzicht van baten en lasten 2018	42
5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	44
5.4 Toelichting op de balans	46
5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2018	57
5.6 Overige gegevens	66

JAARVERSLAG 2018

1. Bestuurlijke samenvatting

In deze bestuurlijke samenvatting zijn de gerealiseerde speerpunten per programma benoemd. Deze punten zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 3: Programmaverantwoording.

De jaarrekening 2018 sluit met een positief resultaat van € 200.729. Op hoofdlijnen wordt dit veroorzaakt doordat het gereserveerde budget van het jaar 2017 is aangewend voor de uitvoering van bosonderhoud inclusief essentaksterfte, daarmee schuift het budget voor het jaar 2018 door naar 2019. Verder is er een onderschrijding van het budget Bestuurlijke aangelegenheden en meevallers op het budget van economisch beheer, met name belastingen.

Bestuurlijke aangelegenheden

Bestuurlijke context

Het jaar 2018 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en in dat kielzog de wisseling van de wacht in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Een aantal leden van zowel algemeen als dagelijks bestuur zijn ook in de nieuwe raadsperiode weer actief in het bestuur van het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde, maar het algemeen en dagelijks bestuur heeft ook diverse nieuwe leden mogen verwelkomen. Ter afsluiting van het jaar 2018 heeft het bestuur in een kennissessie verder kennisgemaakt met het recreatieschap en actuele onderwerpen.

Het begin van het jaar 2018 stond in het teken van de evaluatie van de samenwerking tussen het recreatieschap en Staatsbosbeheer in de afgelopen twee jaar. Ook spraken de vijf gemeenten naar elkaar uit in de komende jaren samen te willen werken. De tweede helft van het jaar 2018 stond in het teken van de toekomst. De gemeenten Albrandswaard en Zwijndrecht hebben in hun besluitvorming kenbaar gemaakt geen gevolg te geven aan hun uittreden. De resultaten van de verkenning van de recreatiegebieden in IJsselmonde werden gepresenteerd, besluiten werden genomen over het vervolg van de samenwerking met Staatsbosbeheer en het bestuur ging akkoord met een bestuurlijke opdracht voor het jaar 2019 om een toekomstbestendige samenwerking op het terrein van groen en recreatie vorm te gaan geven.

Besluitvorming in 2018 betrof onderwerpen als het onderzoek naar de inrichting en stand van de recreatiegebieden van het recreatieschap, de evaluatie van de samenwerking, de overdracht van het jongerencentrum en het zwembad in Johannapolder, de overdracht van een perceel grond gelegen tegen het Clara kinderbos aan, de overdracht van de steiger ten behoeve van het veer Rhoon-Oud-Beijerland in Oud-Beijerland en de overdracht van een dienstwoning aan de Havendam in Rhoon. In het hele jaar heeft de essentaksterfte de nodige zorg en aandacht gekregen. Tot slot heeft het bestuur de uitkomsten van het onderzoek naar de recreatiegebieden besproken en aangenomen en een besluit genomen over het vervolg van de samenwerking met Staatsbosbeheer voor de jaren 2019 en 2020, met het streven om in de komende twee jaren een langjarig vervolg van de samenwerking te onderzoeken.

Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Beheer en onderhoud

De geplande werkzaamheden voor regulier onderhoud zijn ten opzichte van bij de najaarsnota bijgestelde begroting gerealiseerd binnen het beschikbare budget. Het resultaat op regulier onderhoud wordt grotendeels verklaard door het gereserveerde budget ten behoeve van bosonderhoud inclusief de essentaksterfte waarvan de uitvoering doorschuift naar 2019.

Via diverse communicatiekanalen (persberichten, twee inloopavonden, excursie in Oosterpark) is aandacht besteed aan de op handen zijnde ingrepen ten gevolge van de essentaksterfte en omvorming van bosopstanden.

In het kader van Toezicht en Handhaving zijn er een aantal aandachtspunten geweest bij handhaving van gebruik van bestaande en nieuw ingerichte gebieden. Daarnaast heeft samenwerking met andere handhavingpartners positieve waardering opgeleverd.

Ontwikkeling

Johannapolder

De herinrichting van de Johannapolder in Rhoon is afgerond, de nieuwe voorzieningen zijn succesvol in gebruik genomen. Uit evaluatie met diverse stakeholders is gebleken dat de nieuwe inrichting erg goed wordt gewaardeerd, het gebied sluit meer aan op wensen van de tijd, is opener en daardoor sociaal veiliger, bezoekers kunnen de rivier veel beter beleven met nieuw terreinmeubilair, een uitzichtpunt en meer zichtlijnen en het gebied functioneert ook beter als startpunt en recreatief knooppunt voor de omgeving. Het gebruik van de wandel- en fietspromenade wordt gemonitord, om te kunnen evalueren of het 'shared space'-principe goed functioneert.

Hooge Nesse

Het project is uitgevoerd, maar nog niet met de provincie Zuid-Holland afgehandeld en afgerekend. In 2018 is de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat gestart met de realisatie van het multifunctioneel gebouw. Het gebouw wordt geheel gerealiseerd met gebruikte materialen. De 'materiaallogst' koste meer tijd dan was voorzien, waardoor wederom vertraging is ontstaan en er opnieuw uitstel van de subsidietermijn gevraagd tot 1 juli 2019.

In overleg met de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat is het reguliere beheer van de gerealiseerde kwaliteitsimpuls (upgrade van het gebied) geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zijn afspraken gemaakt over het uit te voeren beheer en is met het bestuur een beheervergoeding voor de Stichting afgesproken.

Verkenningen voor de recreatiegebieden en voor Getijdemark Oude Maas

In opdracht van het Natuur- en Recreatieschap is middels een verkenning van de natuur- en recreatiegebieden van het schap geïnventariseerd wat de huidige stand van zaken van de inrichting is en hoe dit past bij de vraag, trends en ontwikkelingen. Op basis hiervan zijn aanbevelingen gedaan voor aanpassingen en hoe dit gerealiseerd zou kunnen worden. Deze voorstellen zijn gecategoriseerd in maatregelen die via het regulier beheer en

onderhoud gerealiseerd kunnen worden, no-regretmaatregelen die via Groot Onderhoud en/of een klein krediet uitgevoerd kunnen worden en maatregelen die omvangrijker zijn; deze zijn als aanbevelingen aangeboden voor de nieuwe visie van de Landschapstafel IJsselmonde. In 2019 wordt het bestuur een voorstel voorgelegd over de vervolgstappen.

De Landschapstafel IJsselmonde heeft dit jaar samen met het Programma Rivier als Getijdenpark en Staatsbosbeheer een eerste stap gezet om gezamenlijk te verkennen welke kansen en ideeën er zijn om de Oude Maas, met de oevers aan zowel de IJsselmonde als de Hoeksche Waard, als Getijdenpark te gaan ontwikkelen. Daarbij is gekeken welke kansen er liggen om de beleving van de getijderivier en –natuur te vergroten, de natuurlijke rijkdom in het water en op de oevers te vergroten, leeromgevingen te creëren, de waterveiligheid te vergroten en regionale kringlopen te sluiten. De gebieden van het recreatieschap zijn hierin meegenomen. De resultaten van een eerste werksessie waar een groot aantal stakeholder aan heeft deelgenomen, waren veelbelovend. Het onderwerp is in de visie van de Landschapstafel IJsselmonde opgenomen, in 2019 wordt een aantal sporen verder verkend.

Financiële samenvatting

De jaarrekening 2018 sluit met een voordelig resultaat van € 212.014. Dit resultaat wordt met name veroorzaakt door een onderschrijding op beheer, onderhoud en exploitatie gebieden. In de programma's van deze jaarrekening worden de resultaten gespecificeerd weergegeven en inhoudelijk geanalyseerd.

Exploitatie

De resultaten per programma zijn als volgt:

<i>Progr</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Resultaat</i>	<i>V/N</i>
1	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	197.805	V
2	Ontwikkeling	32	N
	Algemene dekkingsmiddelen	6.969	V
	Overhead	7.271	V
	Jaarresultaat 2018	212.014	V

V = voordelig; N = nadelig

Voorgesteld wordt het jaarresultaat van € 212.014 over 2018 als volgt te bestemmen:

Toe te voegen aan het krediet essentaksterfte 100.000 euro

Toe te voegen aan de reserve Pendrechtse Molen 10.000 euro

Toe te voegen aan de Algemene Reserve 100.729 euro.

In het volgende overzicht zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018 weergegeven.

<i>Nr</i>	<i>Onderwerp</i>	<i>Bedrag</i>	<i>V/ N</i>	<i>Programma</i>	<i>Product</i>
1	Onderschrijding regulier onderhoud	151.939	V	Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Gebiedsbeheer
2	Onderschrijding economisch beheer (m.n. belastingen)	33.767	V	Beheer, Onderhoud en Exploitatie	Economisch beheer
3	Onderschrijding communicatiebudget	11.300	V	Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Communicatie
4	Onvoorzien	7.000	V	Algemene dekkingsmiddel en	

5	Onderschrijding bestuurlijke aangelegenheden (o.a. representatie, drukwerk, bestuurskosten, accountantskosten)	7.271	V	Bestuurlijke aangelegenheden	Bestuurlijke aangelegenheden
7	Overige afwijkingen, per saldo	737	V		
	Jaarresultaat 2018	212.014	V		

V = voordelig; N = nadelig

Vermogenspositie

Het eigen vermogen is ultimo 2018 ca. € 4,0 miljoen.

2. Leeswijzer

In deze jaarstukken wordt inzicht gegeven in de voortgang van het realiseren van de doelen en prestaties uit de programmabegroting 2018 en de najaarsrapportage 2018. Daarnaast wordt inzicht geboden in de realisatie van additionele projecten (kredieten). In de tabellen zijn de realisatiecijfers over het jaar 2018 opgenomen. De lasten en de baten zijn gepresenteerd als positieve bedragen in hele euro's. In de kolom resultaat worden voordelen voor het schap weergegeven met een "V" en nadelen met een "N". Zover niet anders vermeld zijn alle resultaten incidenteel.

De jaarstukken zijn opgesteld naar de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daaraan stelt. In de bestuurlijke samenvatting (hoofdstuk 1) is op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2018. In hoofdstuk 3 is de programmaverantwoording opgenomen. Hierin worden de doelen en prestaties toegelicht door beantwoording van de drie W-vragen:

1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Hoofdstuk 4 zal daarna ingaan op de volgens het BBV verplichte en voor het schap relevante paragrafen, te weten:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Grondbeleid
- Bedrijfsvoering

Hoofdstuk 5 bevat de jaarrekening 2018 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2018 met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting. Voor de toelichting op het overzicht van baten en lasten is de richtlijn gehanteerd de verschillen toe te lichten bij afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijziging) van meer dan 3%, met een minimum van € 2.500.

Tevens is in hoofdstuk 5 de aanvullende (o.a. wettelijke verplichte) informatie opgenomen.

3. Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- *Programma 1 Bestuurlijke aangelegenheden*
- *Programma 2 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden*
- *Programma 3 Ontwikkeling*
- *Algemene dekkingsmiddelen*

In dit hoofdstuk wordt per programma een toelichting gegeven op de gerealiseerde doelen, de gevolgde aanpak en de kosten hiervan.

3.1 Programma: Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Wat hebben we bereikt?

De natuur- en recreatiegebieden vallend binnen de gemeenschappelijke regeling zijn onderhouden conform het principe 'schoon, heel en veilig' voor een optimaal gebruik door de bezoekers. Onder het beheer van de gebieden vallen tevens diverse exploitaties, die bijdragen aan de recreatieve kwaliteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van de gebieden is gerealiseerd door middel van de volgende producten:

1. Gebiedsbeheer
2. Economisch beheer
3. Regelgeving & handhaving
4. Communicatie

Ad.1 Gebiedsbeheer

Het product gebiedsbeheer betreft het doen onderhouden van de natuur- en recreatiegebieden en de daarbij behorende beheertaken. De basis voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden is beschreven in het Terreinbeheermodel (TBM). Dit model is opgebouwd uit doeltypen met specifieke recreatieve doelen en maatregelen gerelateerd aan marktconforme normprijzen per doeltype. Continue evaluatie van de onderhoudswerkzaamheden draagt bij aan het voortdurend actualiseren van het Terreinbeheermodel en het beheersbaar houden van zowel de te treffen

onderhoudsmaatregelen als de kosten. Bij grote afwijkingen kan deze evaluatie leiden tot een voorstel tot begrotingsaanpassing.

Ten behoeve van de werkzaamheden voor het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van een jaarlijks geactualiseerde meerjarenonderhoudsplanning. Op basis hiervan wordt ter egalisatie van kosten een voorziening getroffen. Met behulp van het uitvoeren van diverse inspecties, wordt de staat van het beoogde groot onderhoud getoetst. De bevindingen uit deze voortdurende evaluatie worden verwerkt alvorens de werkzaamheden worden uitgevoerd. Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie aan de voorziening groot onderhoud en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is.

Het product gebiedsbeheer wordt verder aangevuld door:

Het inventariseren en selecteren van partijen die in staat zijn om (een deel van het) natuur- en recreatieschap te onderhouden (het samenstellen van de onderhoudsbestekken en het aanbestedingsproces). Zo wordt in het aanbestedingsproces succesvol aandacht besteed aan mogelijke SROI-trajecten (*social return on investment*). Landelijk wordt 5% aangehouden, maar het recreatieschap realiseert in haar bestekken aanzienlijk meer;

Het maken van afspraken met maatschappelijke partijen, vrijwilligers e.d. eveneens met betrekking tot beheer en onderhoud van (delen van) het natuur- en recreatieschap.

In 2018:

Regulier Onderhoud

Per saldo zijn de geplande werkzaamheden voor regulier onderhoud binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Het resultaat op regulier onderhoud wordt grotendeels verklaard door het grootschalig bosonderhoud, waardoor onderdelen van regulier onderhoud niet uitgevoerd zijn. Daarnaast zijn aanbestedingsvoordelen behaald en wordt binnen de begroting rekening gehouden met budget voor beheer van gebieden die nog niet overgedragen zijn. Inmiddels is dat wel het geval voor enkele gebieden, maar deze hebben in 2018 weinig beheer gekost.

Uitbreiding areaal

In 2018 werd een nieuw deel van de Zuidpolder in beheer genomen. Het betreft het gebied 'Stormbaan'. Het onderhoud wordt uitgevoerd conform de afspraken zoals bij de ontwikkeling van het gebied is afgesproken. Tevens is de natuurspeeltuin 'Heerjanneke' fase 1 van de ontwikkeling Polder Buitenland te Zwijndrecht, aan het einde van het jaar in beheer genomen. De beheergelden zijn wel opgenomen in de begroting van 2018, maar zullen pas in 2019 daadwerkelijk onderhoud en daarmee gemoeide kosten vragen.

Voor wat betreft het beheer van een deel van de Zuidpolder is nog steeds sprake van beheer zonder onderliggende overeenkomst, de overdracht in erfpacht dient nog plaats te vinden. In de praktijk kan dit tot onduidelijke situaties leiden. Naar huidige inzichten is de verwachting dat de totale beheerkosten waarschijnlijk binnen afgesproken normprijs van 2.450 euro per hectare zullen blijven.

Groot Onderhoud

De onttrekking aan de Voorziening groot onderhoud wordt toegelicht in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Gebiedsbeheer	Lasten	2.083.143	2.459.800	2.397.959	2.248.969	148.990 V
	Baten	82.990	80.000	82.021	84.969	2.948 V
Saldo		(2.000.152)	(2.379.800)	(2.315.938)	(2.163.999)	151.939 V

Lasten

Op het budget voor dagelijks beheer en onderhoud is minder uitgegeven dan begroot was. Dit heeft vooral te maken met de focus van het beheerteam op het uitvoeren van het geplande groot onderhoud aan de bosvakken.

In 2018 is hierdoor 100.000 euro aan budget ten behoeve van dagelijks onderhoud aan Bos en Beplanting niet besteed. Gezien onze recente ervaringen met de extra kosten welke het bosonderhoud met zich mee brengt wordt voorgesteld deze 100.000 euro toe te voegen aan het reeds bestaande krediet 'essentaksterfte' en hiermee extra budget beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van bosonderhoud. Het betreft hier zowel kapwerkzaamheden als plantwerkzaamheden.

In 2018 is een geplande inventarisatie van solitaire bomen doorgeschoven naar 2019.

Op het onderhouden van grasvegetaties en watergangen in het Oosterpark en Wevershoek is meer geld uitgegeven dan gepland. Tegelijk met de boswerkzaamheden in deze parken zijn diverse andere klussen uitgevoerd om deze gebieden weer toekomstbestendig te maken.

Op het onderdeel papierprikken, zwerfvuil ruimen en prullenbakken legen is 40.000 euro minder uitgegeven dan begroot in de najaarsrapportage. Vanwege de lange zomer en het intensieve gebruik van de gebieden is in de najaarsrapportage uitgegaan van hoge kosten op dit onderdeel. Uiteindelijk viel het meerwerk wat hiervoor uitgevoerd moest worden door de aannemers mee. Hierdoor zijn de lasten lager uitgevallen dan we voorzagen in de najaarsrapportage.

Van het reguliere onderhoudsbudget voor de Pendrechtse Molen van 15.000 euro is 10.000 euro niet nodig gebleken. Voorgesteld wordt dit bedrag terug te storten in de reserve Pendrechtse Molen.

Baten

Geen bijzonderheden

Ad.2 Economisch beheer

De taken die binnen economisch beheer worden uitgevoerd zijn:

- Het beheer van grondposities op basis van het vastgestelde grondbeleid en grondprijzenbrief 2018 ev;
- Het beheer van exploitaties

Beheer grondposities

Het beheer van grondposities betreft het actief beheer van de grondpositie (gronden en opstallen binnen het werkingsgebied), zodanig dat dit bijdraagt aan de lange termijn strategie van het natuur- en recreatieschap. Het resultaat hiervan is dat voldaan wordt aan de rechten en plichten die het bezit van grond met zich meebrengt. Hieronder valt ook het afstoten van posities die geen recreatief belang dienen, alsmede het verwerven van gronden die van belang kunnen zijn voor toekomstige ontwikkelingen van het natuur- en recreatieschap.

Beheer exploitaties

Het beheer van exploitaties heeft betrekking op het aangaan van overeenkomsten met derden gericht op de exploitatie en/of het gebruik van schapsgronden en –opstallen (passend binnen de huidige ambities van het natuur- en recreatieschap), alsmede het actief administratief, financieel, juridisch en relationeel beheren van deze overeenkomsten.

Het resultaat is het vastleggen en actief beheren van 74 privaatrechtelijke contracten (30 erfpachtaktes*, 20 huurcontracten, 3 opstalrechten, 14 bruikleenovereenkomsten, 5 jacht- en visrechten, 1 pacht en 2 overige).

** Excl. verwachte erfpacht Zuidpolder*

Van de bestaande contracten is voortdurend gemonitord of het gebruik nog in overeenstemming was met de vastgelegde afspraken. Eventuele wijzigingen daarin (al dan niet op verzoek) zijn actief verwerkt. De contractueel afgesproken financiële tegenprestatie is geactualiseerd en er is zorg gedragen voor de inning hiervan.

Na jarenlange onderhandelingen is een huurcontract voor een perceel water en grond met een bedrijf gesloten (tegelijkertijd is het huurcontract van dezelfde percelen met een particulier opgezegd). In het huurcontract zijn commerciële tarieven doorberekend. Tevens is een pachtovereenkomst met de beweider van Hooge Nesse afgesloten. Met deze twee overeenkomsten stijgen de jaarlijkse economische inkomsten licht. Daarnaast zijn met gemeente Zwijndrecht de bestaande afspraken omtrent beheer en onderhoud van het recreatiegebied de Devel in een ingebruikgevingsovereenkomst vastgelegd.

In 2018 hebben meerdere gesprekken en locatiebezoeken over nieuwe contracten en wijzigingen plaats gevonden, die in 2019 vermoedelijk tot een ondertekend contract zullen leiden.

Johannapolder - Abel

In de tweede helft van 2018 is in de Johannapolder een horeca en dienstwoning van een ondernemer volledig afgebrand. Aan de ondernemer wordt alle medewerking verleend om tot wederopbouw over te kunnen gaan. Eind 2018 is een eerste ontwerp voor herbouw gepresenteerd. Dit zal in 2019, tezamen met tijdelijke gebouwen – waaronder gebruik van de schapsdienstwoning- verder worden opgepakt.

In 2016 zijn met uw instemming met horecaondernemer Abel afspraken gemaakt om zijn bestaande erfpachtrecht voor het horecabedrijf en het woonhuis te wijzigen. Dit deel is na gereedkomen van de Groene Loper in 2018 ter hand genomen. In verband met de brand is dit weer stopgezet. In 2019 worden de reeds gemaakte afspraken en de mogelijk door te voeren wijzigingen n.a.v. de herbouw omgezet in een te wijzigen erfpachtakte.

Sandelingen-Ambacht-JeugdSpeelPark

In 2018 heeft de kadastrale inmeting van het jeugdspeelpark plaats gevonden.

Zuidpolder

De gemeente Barendrecht heeft aangaande Zuidpolder Barendrecht het passeren bij de notaris van de reeds overeengekomen erfpachtovereenkomst met NRIJ medio 2016 aangehouden vanwege bedenkingen in relatie tot de toekomstbesprekingen van NRIJ. Op verzoek van gemeente Barendrecht wordt in 2019 gezien of de in het verleden gemaakte afspraken (erfpacht) anno 2019 nog steeds de meest geëigende vorm is om dit gebied duurzaam te beheren en onderhouden (in breedste zin van het woord).

Johannapolder – marktacquisitie

Het afstoten van de eigendommen van het recreatieschap verloopt gestaag. In 2018 is overeenstemming en besluitvorming geweest over het verkopen van de opstallen en het in erfpacht geven van de gronden voor:

- Jongerencentrum Albrandswaard (gemeente Albrandswaard);
- Binnenzwembad Albrandswaard (gemeente Albrandswaard);
- Bedrijfswoning #1 (Jachthaven Rhoon).

Genoemde transacties worden begin 2019 notarieel afgewikkeld. In de akten is geborgd dat de kopers/erfpachters binnen 3 jaar moeten investeren in opstallen die voldoen aan het vigerende Beeldkwaliteitsplan Johannapolder.

Op de geplande uitgifte van 2 nieuwe kavels voor exploitanten is ook in 2018 geen inzet gepleegd. Zoals eerder geconstateerd belemmert de vigerende planologie, haaks op de getekende samenwerkingsovereenkomst tussen het recreatieschap en gemeente Albrandswaard, de uitgifte van 2 nieuwe kavels en het herontwikkelen van het voormalige buitenzwembad, de beheerloods en de 2e bedrijfswoning in de Johannapolder. In 2019 worden de verkennende gesprekken vervolgd met gemeente Albrandswaard en diverse

kandidaat-exploitanten over verkoop opstallen en kavel in erfpacht voor buitenbad, duikput, toiletgebouw en pompgebouw.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Economisch beheer	Lasten	340.171	366.000	356.014	362.688	6.674 N
	Baten	666.505	652.400	658.521	698.961	40.440 V
Saldo		326.334	286.400	302.507	336.274	33.767 V

Toelichting lasten:

Geen bijzonderheden

Toelichting baten:

Baten:

Van twee relaties zijn vergoedingen ontvangen die betrekking hadden op eerdere jaren voor een bedrag van 26.000 euro. Tevens is voor 12.000 euro grond verkocht.

Ad.3 Regelgeving & handhaving

Regelgeving & handhaving bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen
- Toezicht en handhaving

Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

De gebieden van het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde kunnen gebruikt worden voor het recreëren door individuen en door groepen. Voor beide vormen van gebruik geldt dat niet alles altijd mag en kan. Wanneer een gebruiker of organisatie een bepaalde activiteit wil uitvoeren binnen het natuur- en recreatieschap, vraagt hij hiervoor een vergunning, ontheffing of toestemming aan bij Staatsbosbeheer. Dit komt voort uit het oogpunt van de doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling en de openbare orde en veiligheid. Staatsbosbeheer verleent vergunningen en ontheffingen op basis van de vastgestelde verordening voor het schap. Toestemmingen worden vanuit de eigenstandige privaatrechtelijke bevoegdheid van het schap zelf gegeven.

Toezicht en handhaving

Toezicht en Handhaving (T&H) bestaat uit de onderdelen gastheerschap, daadwerkelijke handhaving en de regierol bij samenwerking. De invulling van de 3 onderdelen leidt tot een compleet palet van activiteiten op de doelstelling schoon, heel en veilig in een gebied. Dit palet wordt ingevuld op basis van de aard en het gebruik van het gebied.

Basisuitgangspunten voor de inzet van boswachters publiek / BOA zijn de veiligheid van de gebruikers van de gebieden zo goed mogelijk waarborgen en de eigendommen van het schap heel houden. Indien de keuze wordt gemaakt om geen financiering beschikbaar te stellen voor het gehele palet vindt primair inzet op daadwerkelijke handhaving plaats. Hiermee wordt prioriteit gegeven aan de veiligheid van de recreant en worden andere

zaken alleen aangepakt als de beschikbare middelen niet volledig aan handhaving besteed moeten worden.

Naast de reguliere aandachtspunten zijn er in 2018 een aantal aandachtspunten geweest die extra inzet hebben gevergd:

- In het deelgebied Hooge Nesse/ Veerplaat heeft dit jaar minder vandalisme, brandstichting, diefstal en motor crossen plaatsgevonden. De extra maatregelen die genomen zijn zoals extra inzet heeft zijn vruchten afgeworpen. Eveneens als vorig jaar heeft er samenwerking met netwerkpartners en gebruikers plaatsgevonden;
- Dit jaar hebben in NRIJ wederom afvaldumpingen plaatsgevonden (asbest, XTC-afval, overige chemicaliën en hennep). Voor de afvoer zijn specialistische bedrijven ingehuurd;
- Langs de oevers van de Oude Maas zien wij nog steeds een afname van restanten van kampvuren door de intensieve voorlichting en controle van afgelopen jaar;
- De begeleiding van de kwaliteitsimpuls Johannapolder/Groene Loper vraagt nog steeds extra aandacht en capaciteit vanwege de wijziging van het gebruik van het gebied;
- Er zijn dit jaar meerdere samenwerkingsprojecten geweest, met netwerkpartners en bewonersorganisaties, parkeerplaatsen in het zuidelijk randpark zijn afgesloten vanwege overlast in de avond en nachtelijke uren;
- Afgelopen jaar hebben wij een toename gezien van het aantal daklozen en/of psychische patiënten die met tenten in ons terrein verbleven deze groep mensen hebben wij begeleid en doorverwezen.

Avond en weekenddiensten

In 2018 is evenals in andere jaren gebleken dat het noodzakelijk is om zomers in de avonden en weekenden een goede invulling te geven aan de handhaving in het gebied. Op deze momenten zijn, zeker bij mooi weer, de meeste bezoekers in de gebieden aanwezig en is een zichtbare aanwezigheid gewenst om het gebruik van het gebied in juiste banen te leiden. Dit leidt ook tot verbetering van het (sociale) veiligheidsgevoel bij de bezoekers.

In de winterperiode is het recreatieve gebruik in de donkere uren minder intensief. Het is dan alleen druk bij de exploitaties die jaarrond bezoekers trekken. Hierdoor is de sociale controle in de gebieden marginaal waardoor vernielingen, dumpingen en andere vormen van ongewenst gebruik (bijvoorbeeld het rijden met auto's in de terreinen) aandacht vragen. De focus voor de handhavers is dan gericht op het heel houden van de gebieden.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Regelgeving en Handhaving	Lasten	161.000	162.000	162.000	161.200	800 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(161.000)	(162.000)	(162.000)	(161.200)	800 V

Toelichting lasten:

Geen bijzonderheden

Ad.4 Communicatie

De recreatiegebieden op IJsselmonde zijn op diverse manieren onder de aandacht van het publiek gebracht in 2018. Dit is gecommuniceerd via heerlijkbuiten.nl en de sociale media kanalen en tevens door de boswachter publiek van het gebied.

De communicatie-inzet is in 2018 voor een groot deel gericht op de aanpak van de essentaksterfte en de daaruit volgende kapwerkzaamheden. Dit speelde vooral bij het Oosterpark en de Wevershoek. Diverse contacten met omwonenden, betrokkenen, natuurvereniging IJsselmonde, over de kapwerkzaamheden. We hebben over deze werkzaamheden diverse persberichten verstuurd, media te woord gestaan en ook informatie op de website heerlijkbuiten.nl geplaatst. Er zijn diverse artikelen verschenen in lokale media en AD.

Persberichten, de voortgang van projecten en gebiedswijzigingen zijn op de kanalen van heerlijkbuiten.nl bekend gemaakt en geactualiseerd.

In mei werd op Hooge Nesse het Vleermuizenverblijf en Oeverzwaluwenwand geopend, door de gemeente Zwijndrecht, de Stichting Hooge Nesse-Veerplaat en Natuur- en recreatieschap IJsselmonde. Wethouder Jacqueline van Dongen (Natuur en Recreatie) onthulde samen met Mark Zeelte, kleinzoon van initiatiefnemer Johan Prins, en voorzitter van Stichting Hooge Nesse-Veerplaat, Hans Bakker, de naam: 'Johan Prins oeverzwaluwenwand'.

Ook werd in mei door Jacqueline van Dongen de nieuwe speelpolder in Heerjansdam officieel geopend en maakte zij de naam bekend: 'Heerjanneke'! Deze nieuwe speelpolder is samen met basisschoolkinderen van de Rank en Koningin Julianaschool ontworpen. In juli werd de 15 kilometer lange waterverbinding De Blauwe Verbinding die loopt van het Zuiderpark in Rotterdam naar de Zuidpolder in Barendrecht via het toekomstige landschapspark het Buitenland van Rhoon opgeleverd. Er werd op zaterdag 7 juli een feestje georganiseerd met activiteiten voor jong en oud zoals een vroege vogelexcursie, bezoek aan de Pendrechtse molen tuinstoelenconcert, een wandeling met de boswachter en natuurlijk het water op.

In september is er een feestelijke bijeenkomst “Heel Zuid-Holland Wandelt” georganiseerd in het kader van het gereedkomen van het wandelroutenetwerk in Zuid-Holland. Tijdens deze feestelijke middag werd het laatste gedeelte, het wandelroutenetwerk Hoeksche Waard, geopend door Han Weber, gedeputeerde provincie Zuid-Holland. Vooral de vele vrijwilligers die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het wandelnetwerk zijn in het zonnetje gezet. De wandelroutes zijn te vinden op wandelen 123.nl.

Van de wandelknooppunten zijn – met dank aan de gemeente Rotterdam – 5000 z-cards gedrukt er via diverse kanalen verspreid in de verschillende gemeenten, waaronder De kleine duiker, Hotel de Ara, Natuurwerkgroep Zwijndrechtse Waard, Stichting natuurbeheer Waalbos en Recreatiepark de oude maas.

Verder heeft de boswachter diverse radio-interviews gegeven voor Ridderkerk FM en Barendrecht FM. Heeft hij een web artikel geschreven voor Ontdek IJsselmonde en is hij eind 2018 geïnterviewd voor het Staatsbosbeheer magazine met een artikel over wilgen.

Zie ook de communicatie-overzichten bij de kredieten.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Communicatie	Lasten	22.248	22.600	22.600	11.300	11.300 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(22.248)	(22.600)	(22.600)	(11.300)	11.300 V

De boswachter publiek is voor een beperkte periode aanwezig geweest en het bleek in deze periode niet noodzakelijk om gebruik te maken van het materiële budget voor communicatie.

Kredieten

Pendrechtse Molen – renovatie metselwerk

De zuidwestzijde van de muur is slecht en zal worden gerenoveerd. Inmiddels is onderzoek gedaan naar de manier waarop de muur gerenoveerd kan worden. Omdat de molen een Rijksmonument is, is een vergunning nodig. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed dient de voorgenomen werkzaamheden goed te keuren. Na goedkeuring kan het werk worden aanbesteed en uitgevoerd. De verwachting is dat het werk voor de bouwvak 2019 gereed is. Het weer is hierin bepalend.

Molen - renovatie metselwerk

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 *	Restant krediet
135.000		1.550	619
			132.831

Groot onderhoud Pendrechtse molen

Onderhoud is nodig aan de lange en korte spruit. Deze kosten worden niet gedekt vanuit het Periodiek Instandhoudings Plan (PIP). De PIP is een onderhoudsplanung op basis waarvan subsidie over meerdere jaren wordt verkregen. De subsidie is onderdeel van de storting in de Reserve Pendrechtse Molen (ingesteld bij de jaarrekening 2016, ter vervanging van de voorziening). De subsidieperiode loopt volgend jaar af. Inmiddels is een nieuwe PIP opgesteld en is de subsidie voor het gangbare Groot Onderhoud toegekend voor de periode 2019-2025.

Om de kosten van groot onderhoud inzichtelijk te houden is er voor gekozen om dit in de vorm van een krediet jaarlijks in de administratie op te nemen.

Groot onderhoud Pendrechtse molen

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 *	Restant krediet
60.000		-	
			60.000

Bij het vaststellen van de jaarrekening van 2017 is besloten een krediet aan te maken ten behoeve van het bestrijden van de essentaksterfte. Dit krediet is niet gebruikt in 2018 omdat het bestaande krediet toereikend was. Inmiddels wordt het bosonderhoud volop uitgevoerd en wordt gebruik gemaakt van het krediet. Gezien de hoge kosten die de essentaksterfte met zich meebrengt wordt ook dit jaar geadviseerd een deel van het positieve resultaat toe te voegen aan het krediet essentaksterfte.

Essentaksterfte

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
100.000		-	
			100.000

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Algemene reserve			3.810	3.810	0
Reserve Pendrechtse Molen	27.700	27.700	27.700	27.700	0
Investeringsreserve	102.434	121.869			0
Totaal	130.134	149.569	31.510	31.510	0

De dotaties aan de reserves zijn conform de begroting/bestuursvoorstellen doorgevoerd.

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Dekking uit Algemene reserve					
- Molen - renovatie metselwerk	1.550			619	-619
- Vervolg onderz toekomstscenario's		37.225			0
Dekking reserve Pendrechtse Molen					
- Onderhoud Pendrechtse Molen	4.585	15.000	15.000	15.000	0
Totaal	6.135	52.225	15.000	15.619	-619

De onttrekking aan de reserves betreffen de uitgaven op kredieten conform de kredietentabel en de onderhoudskosten Pendrechtse Molen.

3.2 Programma : Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Het bestuur is geadviseerd over de implementatie van mogelijke nieuwe ontwikkelingen die passen binnen de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling en die een recreatieve meerwaarde opleveren en/of de natuurwaarde versterken.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het bestuur is geadviseerd over in te nemen standpunten ten aanzien van initiatieven die de doelstelling van het schap raken. Zo is inspraak geleverd op 'ruimtelijke plannen' en initiatieven van derden. Hiervoor zijn de volgende producten geleverd:

Planvorming & gebiedsontwikkeling

In overleg met alle betrokkenen wordt een gemeenschappelijk kader geboden op de gewenste ontwikkeling in het werkingsgebied van het schap, aansluitend op de ambitie van het bestuur, de vraag van de recreant (leefstijlen) en het aanbod (positionering van het specifieke gebied). Tevens worden alle voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden gedaan die noodzakelijk zijn om (een deel) van het gebied te (her)ontwikkelen conform de ambitie van het bestuur. Hiermee wordt samen met de omgeving van het schap ingespeeld op actuele trends en ontwikkelingen.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Planvorming & gebiedsontwikkeling	Lasten	113.600	117.700	113.700	113.732	32 N
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(113.600)	(117.700)	(113.700)	(113.732)	32 N

Toelichting

Geen bijzonderheden

Kredieten

Voorfinanciering Johannapolder & Inpassing Groene Loper

De herinrichting van de Johannapolder in Rhoon is afgerond, de nieuwe voorzieningen zijn succesvol in gebruik genomen. Uit evaluatie met diverse stakeholders is gebleken dat de nieuwe inrichting erg goed wordt gewaardeerd, het gebied sluit meer aan op wensen van de tijd, is opener en daardoor sociaal veiliger, bezoekers kunnen de rivier veel beter beleven met nieuw terreinmeubilair, een uitzichtpunt en meer zichtlijnen en het gebied functioneert ook beter als startpunt en recreatief knooppunt voor de omgeving. Het gebruik van de wandel- en fietspromenade wordt gemonitord om te kunnen evalueren of het 'shared space' principe goed functioneert.

Voorfinanciering Johannapolder

Kwaliteitsimpuls Johannapolder I

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
477.750	445.218	11.950-	44.482

Kwaliteitsimpuls Johannapolder II

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 *	Restant krediet
734.000	543.926	356.696	166.622-

Groene loper

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
600.000	453.220	-	146.780

Rhoonse stort: opstellen inrichtingsplan gesaneerde Rhoonse stort

Omdat het schap de huidige en toekomstige beheerder is van de Rhoonse stort heeft het schap op verzoek van de provincie Zuid-Holland het projectmanagement van het ontwerp inrichting stort op zich genomen (betaalde opdracht). Meegegeven randvoorwaarde was het ontwerp meer te laten zijn dan een open grasland. Inrichtingselementen, zorgend voor natuurbelevingswaarde en biodiversiteit, moeten terug te vinden zijn in het ontwerp daarbij het ontwerp laten aansluitend op het streefbeeld van het Buijtenland van Rhoon. Bij het opstellen van het inrichtingsplan worden de belangen van de gemeente Albrandswaard, de Provincie Zuid-Holland en de diverse stakeholders meegenomen. Inmiddels heeft dit in het vierde kwartaal van 2018 geresulteerd in bijeenkomsten waarin de stakeholders hun wensen m.b.t. de toekomstige inrichting hebben kunnen aangeven. De verdere uitwerking van het ontwerp vindt, in samenspraak met de stakeholders, plaats in het 1ste en 2de kwartaal van 2019.

Omvorming westelijk deel Johannapolder tot struinnatuur

In 2018 is een aantal maatregelen uitgevoerd om het westelijk deel van de Johannapolder om te vormen naar struinnatuur.

In de komende periode wordt samen met de partners van de Landschapstafel IJsselmonde onderzocht welke maatregelen verder nog mogelijk zijn om de struinnatuur beter te beleven en te laten ontwikkelen. Het restant van het krediet wordt hiervoor benut.

Johannapolder, struinnatuur

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
80.250		2.040	5.313
			72.897

Marktacquisitie Johannapolder

Het afstoten van de eigendommen van het recreatieschap verloopt gestaag. In 2018 is overeenstemming en besluitvorming geweest over het verkopen van de opstallen en het in erfpacht geven van de gronden voor:

- Jongerencentrum Albrandswaard (gemeente Albrandswaard);
- Binnenzwembad Albrandswaard (gemeente Albrandswaard);
- Bedrijfswoning #1 (Jachthaven Rhoon).

Genoemde transacties worden begin 2019 notarieel afgewikkeld. In de akten is geborgd dat de kopers/erfpachters binnen 3 jaar moeten investeren in opstallen die voldoen aan het vigerende Beeldkwaliteitsplan Johannapolder.

Op de geplande uitgifte van 2 nieuwe kavels voor exploitanten is ook in 2018 geen inzet gepleegd. Zoals eerder geconstateerd belemmert de vigerende planologie, haaks op de getekende samenwerkingsovereenkomst tussen het recreatieschap en gemeente Albrandswaard, de uitgifte van 2 nieuwe kavels en het herontwikkelen van het voormalige buitenzwembad, de beheerloods en de 2e bedrijfswoning in de Johannapolder. In 2019 worden de verkennende gesprekken vervolgd met gemeente Albrandswaard en diverse kandidaat-exploitanten over verkoop opstallen en kavel in erfpacht voor buitenbad, duikput, toiletgebouw en pompgebouw.

Marktacquisitie Johannapolder

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
102.500		47.103	21.505
			33.892

Kwaliteitsimpuls Hooge Nesse e.o.

Het project is uitgevoerd, maar nog niet met de provincie Zuid-Holland afgehandeld en afgerekend. De afhandeling moet wachten op de laatste activiteit. Dit betreft de realisatie van het multifunctioneel gebouw op de Hooge Nesse. In 2018 is de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat gestart met de realisatie van het multifunctioneel gebouw. De St. ontvangt van het Recreatieschap € 150.000 voor deze ontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt geheel gerealiseerd met studenten van de Hogeschool Rotterdam/SUS ateliers en mbo opleidingen uit de omgeving. Het gebouw wordt geheel gerealiseerd met gebruikte materialen. De 'materiaallogst' koste meer tijd dan was voorzien. Dit betekent dat de realisatie enige vertraging heeft opgelopen en is de vastgestelde subsidietermijn van de provincie Zuid-Holland niet gehaald. Daarom is er bij de provincie uitstel van de subsidietermijn gevraagd tot 1 juli 2019. De Stichting legt, overeenkomstig de subsidiebeschikking, periodiek verantwoording af aan het Recreatieschap over de voortgang en de financiën. De subsidie wordt, na goedkeuring van de voortgangsrapportages, in termijnen aan de St. Hooge Nesse/Veerplaat uitgekeerd.

In overleg met de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat is het reguliere beheer van de gerealiseerde kwaliteitsimpuls (upgrade van het gebied) geëvalueerd. Een deel van het beheer wordt door de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat met vrijwilligers uitgevoerd. Op basis van deze evaluatie zijn afspraken gemaakt over het uit te voeren beheer en is met het bestuur een beheervergoeding voor de Stichting afgesproken.

Kwaliteitsimpuls Hooge Nesse

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
998.400	931.750	30.070	36.580

Grondaankoop Donckse Velden 2a en 2b

Als uitvloeisel van het Landinrichtingsplan IJsselmonde (1997) is door BBL onder andere het recreatiegebied Donckse Velden ontwikkeld en aangelegd. Eén van de gemaakte afspraken is de verkrijging door het schap van een eeuwigdurend recht van erfpacht in het plangebied Donckse Velden 2A en 2B (gedeeltelijk), waartoe in 2004 is besloten en waarvoor dit krediet dient. Gelet op de keuze om de transacties in dit gebied gecombineerd af te wikkelen na definitieve inrichting, kon dit dossier pas later ter hand genomen worden. De gronden Donckse velden fase 2a en b zijn eind 2018 officieel in erfpacht gekregen. Het beschikbare krediet kan gesloten worden.

GAK Donckse velden fase 2a/2b

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
292.477	2.920		289.557

Ontwikkeling Polder Buitenland van Heerjansdam Zwijndrecht

Op 27 mei 2016 heeft het Dagelijks Bestuur ingestemd met de conceptovereenkomst van koop en verkoop en daarmee de verkrijging van eigendom in de Polder Buitenland en Lage Nesse. De gemeente Zwijndrecht heeft in 2018 de speelpolder gerealiseerd, welke in de zomer van 2018 geopend is. Het schap heeft in opdracht van de gemeente de directievoering op zich genomen. De personele kosten hiervan zijn in rekening gebracht bij de gemeente. De schapsbijdrage van € 32.000 ten behoeve van de inrichting is reeds in mei 2017 overgemaakt naar de gemeente. Nadat de gemeente het bestemmingsplan heeft gewijzigd en nadat de gronden overgedragen zijn naar het schap zal het schap naar verwachting begin 2019 (in opdracht van de gemeente) starten met de realisatie van de overige deelgebieden.

Ontwikkeling Buitenland van Zwijndrecht

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
207.000	32.175	8.670	166.155

Herstructureringen en marktverkenningen

In het kader van het verbeteren van de beeldkwaliteit van de Johannapolder is een aantal hekwerken verwijderd in het gebied, zoals bij het nieuwe wandel- en onderhoudspad naast het binnenzwembad en de pitch- en puttbaan, zijn de oude hekwerken rondom het voormalige buitenzwembadterrein verwijderd en zijn hekwerken en oude terreininrichtingen langs het tracé van de nieuwe wandel- en fietspromenade verwijderd. Wel is wegens veiligheidsredenen een nieuw hekwerk geplaatst rondom het oude 50-meter zwembad en de duiktoren.

Herstructurering/ marktverkenning

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
90.000	87.381		2.619

Grondbeleid 2016 en grondprijzenbrief 2018 ev.

Eind 2017 is door het schapsbestuur een grondprijzenbrief voor 2018 en verder vastgesteld. In 2018 is geen aanleiding geweest om een herziening te laten plaatsvinden

Investeren in omvormen

Dit betreft onder andere de overdracht van de aanlegsteiger veerdienst Oud-Beijerland naar de gemeente Oud-Beijerland. De gemeente Oud-Beijerland heeft de steiger overgenomen onder voorwaarden dat voor een langere periode geen hoge kosten te verwachten zijn. Gezamenlijk is besloten tot een inspectie van de steiger, welke in de zomer is uitgevoerd. Zowel de inspectie als het uitvoeren van het onderhoud is gebeurd in afstemming met de gemeente.

Investerings in omvormingen

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
130.000	69.397		60.603

Wandelrouten netwerk Rotterdam-Zuid

De realisatie van het wandelnetwerk is in 2017 aanbesteed. Het gehele netwerk is inmiddels gerealiseerd. Medio 2018 is het netwerk te geopend.

Wandelrouten netwerk Rotterdam-Zuid

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
107.000	46.288	45.206	15.506

Omvorming westelijkdeel Johannapolder tot struinnatuur

Tot de herinrichting van de Johannapolder behoort ook het realiseren van struinnatuur. In het westelijkdeel van de Johannapolder zijn hiervoor diverse bomen gekapt, een oude kreek uitgegraven en een dam verwijderd. Hierdoor heeft het gebied meer het karakter gekregen van het oorspronkelijke coulisselandschap. Een deel van de werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd en worden gecombineerd met gepland bosonderhoud in 2020.

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Reserve voorfinanciering Johannapolder II	23.500	8.000	8.000	8.000	0
Investeringsreserve				84.862	-84.862
Totaal	23.500	8.000	8.000	92.862	-84.862

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Dekking uit Investeringsreserve					
- Krediet Johannapolder				67.871	-67.871
- Krediet Marktacquisitie Johannapolder	29.638	44.375	44.375	21.505	22.870
- Krediet Inpassing Groene Loper/Johannapolder	206.589		33.967		33.967
- Krediet subsidie Hooge Nesse	125.718		9.370	3.040	6.330
- Krediet ontwikkeling Buitenland van Zwijndrecht	32.000		6.970	8.670	-1.700
- Krediet herstructurering en marktverkenning	49.147				
- Krediet Investeren in omvormen			69.397		69.397
- Krediet Struinnatuur Johannapolder	2.040		40.000	5.313	34.687
Reserve voorfinanciering Johannapolder I					
- Krediet Johannapolder	166.363		50.059	16.371	33.688
Totaal	611.495	44.375	254.138	122.770	131.368

De onttrekking aan de reserves betreffen de uitgaven op kredieten conform de kredietentabel.

3.3 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	-	7.500	7.500	531	6.969 V
Totaal lasten	-	7.500	7.500	531	6.969 V
Baten					
Deelnemersbijdrage	2.803.022	2.395.869	1.327.903	1.327.903	-
Overige structurele baten	-	407.400	1.261.773	1.261.773	-
Totaal baten	2.803.022	2.803.269	2.589.676	2.589.676	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.803.022	2.795.769	2.582.176	2.589.145	6.969 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.803.022	2.795.769	2.582.176	2.589.145	6.969 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	233.843	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(233.843)	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	2.569.179	2.795.769	2.582.176	2.589.145	6.969 V

Toelichting

Van de post onvoorzien is geen gebruik gemaakt.

Deelnemersbijdragen

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage	Inwoneraantallen per 1-1-2016
Gemeente Albrandswaard	174.144	13%	25.148
Gemeente Barendrecht	329.112	25%	47.521
Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	200.833	15%	29.156
Gemeente Ridderkerk	314.363	24%	45.149
Gemeente Zwijndrecht	309.451	23%	44.501
	1.327.903	100%	191.475
Totaal	1.327.903		

3.4 Overhead

Wat hebben we bereikt?

Kwalitatief hoogwaardige bestuurlijke en juridische advisering aan het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, over ten minste de volgende aandachtsgebieden:

- lopende zaken, beleid, ontwikkelingen en toekomst van het schap;
- nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving die van invloed zijn op het schap;
- financieel beleid, begroting en verantwoording.

Daarbij is rekening gehouden met wat er speelt op de betreffende beleidsvelden en met het netwerk binnen en buiten het schap. Dit netwerk bestaat uit schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat, natuur- en milieuorganisaties en stakeholders in het schapsgebied.

Tevens het voorbereiden van bestuursvergaderingen inclusief een verslaglegging van bestuursvergaderingen en het zorgdragen voor het uitvoeren van de actiepunten.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

De ondersteuning van het Dagelijks en het Algemeen Bestuur vond plaats door het leveren van de volgende producten:

1. Bestuursproducten
2. Juridische ondersteuning en advisering
3. Financiën

Ad.1 Bestuursproducten

De bestuursproducten omvatten:

- Het voorbereiden en plannen van bestuursvergaderingen;
- Het verslagleggen van bestuursvergaderingen en het (laten) uitvoeren wat afgesproken is;
- Het signaleren van knelpunten in de uitvoering en het aandragen van oplossingen;
- Eerste aanspreekpunt zijn voor schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat en stakeholders voor alle zaken/ projecten die in schapsverband spelen;
- Het vertegenwoordigen van de schapsbesturen in ambtelijke en bestuurlijke netwerken en gremia van de deelnemers;
- De eindtoets op bestuursvoorstellen.

Het Dagelijks Bestuur heeft in 2018 zeven keer vergaderd en het Algemeen Bestuur drie keer.

In een groot deel van de vergaderingen is de toekomst van het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde onderwerp van gesprek geweest. De deelnemende gemeenten willen graag samenwerken ten behoeve van het beheer en de ontwikkeling van natuur en recreatie in

de regio IJsselmonde en willen nader onderzoeken op welke manier de toekomstige samenwerking het beste kan worden vormgegeven.

Bovenstaande zaken hebben tot extra bestuursvergaderingen en bestuurlijke bijeenkomsten geleid.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Bestuursproducten	Lasten	102.645	116.600	102.876	103.110	234 N
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(102.645)	(116.600)	(102.876)	(103.110)	234 N

Toelichting

Geen bijzonderheden.

Ad.2 Juridische ondersteuning en advisering

Dit product heeft betrekking op de (algemene) juridische advisering op het gebied van publiek- en privaatrecht en het implementeren, toepassen en evalueren van wet- en regelgeving relevant voor de gemeenschappelijke regeling (Wet gemeenschappelijke regelingen en Algemene wet bestuursrecht). Ook het behandelen van bezwaar- en beroepzaken en zaken op grond van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en Wet Bibop (Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur), behoren tot de juridische ondersteuning en advisering.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Juridische ondersteuning en advisering	Lasten	59.900	63.200	63.200	60.000	3.200 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(59.900)	(63.200)	(63.200)	(60.000)	3.200 V

Toelichting

De lasten zijn lager dan begroot, omdat geen externe kosten voor juridisch advies zijn gemaakt.

Ad.3 Financiën

In het kader van de financiële ondersteuning zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- verzorgen van de financiële administratie van de gemeenschappelijke regeling: tijdige en systematische vastlegging van baten, lasten en in- en uitgaande geldstromen;
- incasseren van gelden als gevolg van verkoop, heffing en/of in privaatrechtelijke overeenkomsten overeengekomen vergoedingen;

- uitvoeren van de interne controle gericht op getrouwheid en rechtmatigheid op financieel gebied, waarbij de nadruk ligt op ‘inkoop en aanbestedingen’, het betalingsverkeer en de volledigheid van huur- en erfpachtopbrengsten;
- toetsen van bestuursvoorstellen op incidentele en/of structurele financiële consequenties;
- het voeren van periodieke budgetgesprekken met budgethouders en projectleiders;
- opstellen van de planning & control producten, zoals begroting, najaarsrapportage en jaarstukken;
- begeleiden van de werkzaamheden van de accountant (interim controle, subsidie-controles, jaarrekeningcontrole);
- Werkzaamheden in het kader van de vennootschapsbelastingplicht.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Financiën	Lasten	72.243	77.700	79.859	75.554	4.305 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(72.243)	(77.700)	(79.859)	(75.554)	4.305 V

Toelichting

Het budget voor de accountantskosten is niet geheel besteed.

Kredieten

Toekomst discussie

Op 16 maart 2018 is door het bestuur besloten een krediet in te stellen om kosten die gemaakt zijn i.v.m. de uittreding van Rotterdam en de Provincie te dekken. Dit krediet was nog om de onderhandelingen met Rotterdam en de Provincie goed te kunnen voeren. Daarbij zijn extra kosten voor juridisch advies, inzet van ambtenaren en inhuur van milieukundige expertise te dekken. De werkzaamheden zijn uitgevoerd en het krediet kan gesloten worden.

Toekomstdiscussie

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
83.824	-	82.062	1.762

Evaluatie samenwerking

Op 16 maart 2018 is door het bestuur besloten een krediet in te stellen om kosten die gemaakt worden om de samenwerking aan te gaan met Staatsbosbeheer. Het krediet is aangewend om een evaluatieonderzoek uitgevoerd door AT Osborn te bekostigen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd en het krediet kan gesloten worden.

Evaluatie samenwerking Recreatieschap NRIJ – SBB – PZH

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
24.000	-	18.340	5.660

50% Van de kosten worden doorbelast aan Staatsbosbeheer.

Strategische samenwerking

Op 8 december 2017 is door het bestuur besloten een krediet in te stellen om kosten die gemaakt worden voor een nieuwe samenwerkingsvorm te bekostigen. Ten behoeve van het proces naar een toekomstbestendig NRIJ en het kunnen maken van strategische keuzen. Het krediet is aangewend om de procesbegeleiding uitgevoerd door Twynsta Gudde te bekostigen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd en het krediet kan gesloten worden.

Strategische keuze toekomst NRIJ

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
30.000	-	228	29.773

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Dekking uit Algemene reserve					
- Bijdrage toekomstdiscussie			83.824	82.062	1.762
- Evaluatie samenwerkingsovereenkomst			12.000	18.340	-6.340
- Vervolg onderzoek toekomstscenario's	20.174			228	-228
- Vervolg scenario-onderzoek	53.529				
Totaal	73.703	0	95.824	100.630	-4.806

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's die zich in de praktijk voordoen op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd / ingekrompen moet worden.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Voor de waardering van het toereikend zijn van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd.

Ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Risicoanalyse

Risico's	Aard van het risico	Financiële omvang risico	Kans van optreden* H/M/L	Impact (uitgaande van vier jaar)
1. Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen	Structureel	PM	Laag	PM
2. Pendrechtse Molen	Structureel	135.000	Hoog	108.000

* De financiële impact wordt berekend door bij een hoog risico 80%, bij een gemiddeld risico 50% en bij een laag risico 20% van het bedrag van de financiële omvang te nemen.

Risico 1: Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidslichamen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, ingevoerd. De vennootschapsbelastingrisico's zijn inmiddels in beeld gebracht. Daarbij is uitgegaan van de begroting 2015 en de realisatie 2016. Per activiteit of cluster van activiteiten is beoordeeld of met de uitvoering van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. Er is

sprake van een fiscale onderneming indien aan elk van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. Duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
2. Deelname aan het economisch verkeer;
3. Winstoogmerk en/of concurrentie.

Voor een aantal activiteiten, dat valt onder economisch beheer (huren en erfpacht) is waarschijnlijk geen sprake van een fiscale onderneming, omdat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Aan dit criterium is niet voldaan aangezien de activiteiten beperkt zijn tot 'normaal vermogensbeheer'. In dit geval kan worden gesteld dat sprake is van normaal vermogensbeheer, omdat er slechts beperkt arbeid wordt verricht en er geen causaal verband is tussen arbeid en rendement.

Voor de overige activiteiten is ook geen sprake is van een fiscale onderneming omdat geen sprake is van structurele vermogensoverschotten dan wel wordt het standpunt ingenomen dat een vrijstelling kan worden toegepast, zodat geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

Aangezien het ingenomen standpunt van de Recreatieschappen (nog) niet is afgestemd met de Belastingdienst, blijft de vennootschapsbelasting een beperkt risico. Dit is echter niet te kwantificeren en wordt derhalve beschouwd als een PM-post.

Risico 2: Pendrechtse Molen (onverwachte gebreken)

Het is denkbaar dat een gebrek aan het object wordt geconstateerd, dat meer kost dan het gereserveerde budget. Via actualisering van de notitie 'Risico's m.b.t. de Pendrechtse Molen' is bovenstaand risico onderbouwd. In lijn met de huidige nota Grondbeleid zou verkoop van de molen aan de orde zijn. In het recente verleden is geprobeerd de molen te vermarkten, maar dat is geen haalbare zaak gebleken. Mocht zich een koper voor € 1,- melden, die de molen en grond openbaar toegankelijk wil houden dan wordt daar onmiddellijk op ingesprongen.

Ratio Weerstandsvermogen

Zoals hiervoor aangegeven wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen.

Na aftrek van de lopende claims op de reserves van 267.000 euro is de stand van de Algemene Reserve per eind 2018 ca € 476.000.

De gekwantificeerde risico's bedragen ca. € 108.000. De berekening van het weerstandsvermogen komt dan uit op een ratio van >2 met een bijbehorend waarderingscijfer A. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen.

Kengetallen BBV

In het BBV (=financiële regelgeving voor gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen) staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen.

De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen	Rekening 2018
netto schuldquote	-72%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-72%
solvabiliteitsratio	67%
structurele exploitatieruimte	8%

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.

De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de “netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen” worden ook de verstrekte leningen meegenomen.

Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van het schap. Dit geeft inzicht in de mate waarin het schap in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Het kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Het goed onderhouden van de gebieden is een belangrijke taak voor het schap om duurzaam gebruik mogelijk te maken. Als basis voor het plannen van regulier- en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypen (bijvoorbeeld speel- en ligweide, strand of bos) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende onderhoudscycli en normkosten zijn bepaald. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt met de cycli en de normkosten de geplande uitgaven voor meerjarig duurzaam onderhoud.

De geplande uitgaven van groot onderhoud fluctueren van jaar tot jaar. Dit kan een direct en groot effect hebben op het jaarresultaat en daarmee op de jaarlijkse deelnemersbijdrage. Om dit ongewenste effect zoveel mogelijk te voorkomen heeft het schap ervoor gekozen om een egalisatievoorziening groot onderhoud in te stellen. Jaarlijks wordt een vastgestelde dotatie ten laste van de exploitatie gebracht en de werkelijke onderhoudslasten worden ten laste van de Voorziening verantwoord.

Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is. In 2015 heeft voor het laatst een herijking van TBM plaatsgevonden die tot een nieuwe dotatie heeft geleid. Zoals gerapporteerd in de najaarsrapportage zal de herijking in 2019 plaatsvinden.

Programma groot onderhoud Essentaksterfte:

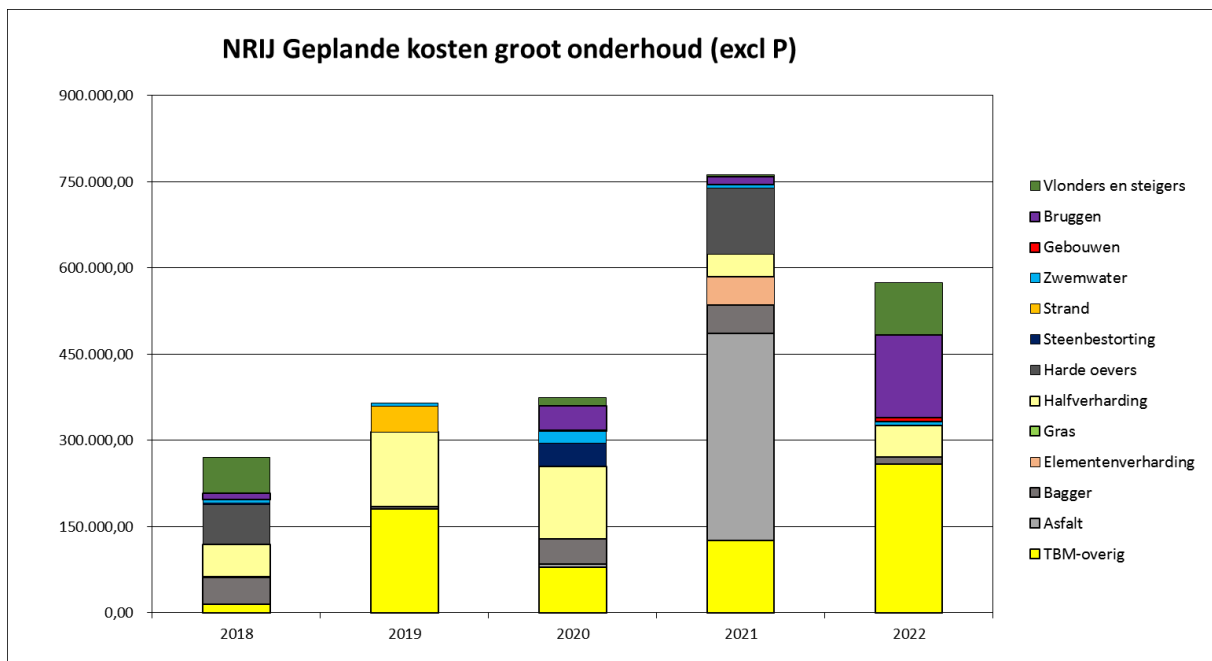
In het Oosterpark en Wevershoek heeft een grootschalige essenkap plaatsgevonden. Deze kap is uitgevoerd in het kader van het duurzaam in stand houden van onze bosvakken in de genoemde parken. De aangetaste zieken essen zijn verwijderd tegelijk is bosverjonging doorgevoerd. Met deze maatregelen werken we aan het vitaal houden van de bosvakken. Aansluitend aan de kapwerkzaamheden zijn jonge bomen geplant. Voorlopig worden er geen essen aangeplant. Ingezet wordt op duurzaam loofhoutsoorten die passend zijn in onze gebieden; zoals: esdoorn, iep, eik, populier en berk.

In verband met de bovengenoemde werkzaamheden zijn in 2018 bijeenkomsten en excursies georganiseerd in het Oosterpark en Wevershoek. Voorbereidende werkzaamheden voor bosonderhoud in 2019 zijn uitgevoerd in de Vredepolder, Ziedeweidseland, Spuiveld en het Zuidelijk Randpark te Barendrecht.

Overige Groot Onderhoud werkzaamheden

In de parken Wevershoek en Oosterpark zijn de asfaltpaden en de halfverhardingspaden opnieuw aangelegd. In de Dockse Velden en Wevershoek is beschoeiing vervangen. Waar mogelijk is gewerkt met een natuurvriendelijke oever, overige situaties zijn voorzien van een duurzame harde oeverbescherming zonder gebruik te maken van hardhout. Op diverse locaties zijn bruggen hersteld of (deels) vervangen.

Het meerjarenonderhoudsplan is gerelateerd aan het Terrein Beheer Model en de daarin opgenomen doeltypes. Sommige doeltypes kennen fluctuaties in de uitgaven en vragen een planning met een meerjarenperspectief. Deze doeltypes zijn ondergebracht in specifieke categorieën, zoals baggeren of asfalt. In onderstaand staafdiagram zijn de geplande uitgaven (alleen de materiële lasten) op de verschillende categorieën weergegeven.

In onderstaande tabel is het verwachte verloop van de voorziening Groot Onderhoud te zien voor de komende jaren. De geplande onttrekkingen betreffen zowel materiële als personele lasten.

Stand voorziening	2018	2019	2020	2021	2022
Stand voorziening per 1/1	745.872	861.325	676.603	755.691	362.116
Dotatie	666.700	535.900	535.900	535.900	535.900
Onttrekking	551.247	720.622	456.812	929.475	700.692
Stand voorziening per 31/12	861.325	676.603	755.691	362.116	197.324

4.3 Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.

Er is voldaan aan de kasgeldlimiet, aangezien er per saldo geen sprake is van een kortlopende schuld.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's. In 2018 zijn geen vaste geldleningen aangegaan. Er zijn op balansdatum 2018 meerdere uitstaande geldleningen zonder renteherziening gedurende de looptijd. Er is geen sprake van herfinanciering. Derhalve is er geen renterisico.

Schatkistbankieren

Bij het schatkistbankieren wordt dagelijks het saldo bij een vastgesteld drempelbedrag overgeboekt op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Omgekeerd kan het saldo ook worden aangevuld ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Voor het schap zijn de benodigde overeenkomsten met het Rijk afgesloten. De drempel van € 250.000 is in 2018 niet overschreden. Zie verder het overzicht in de toelichting op de balans, onderdeel Schatkistbankieren.

4.4 Grondbeleid

Algemeen

In 2016 is door het toenmalig schapsbestuur het grondbeleid vastgesteld, waarin de volgende uitgangspunten centraal staan:

- Grond is een middel en geen doel.
- Bij en met de inzet van grond en vastgoed wordt financiële optimalisatie nagestreefd.
- Met de inzet van grond en vastgoed wordt samenwerking met gebiedspartijen gezocht.
- Hoewel het schap zelf geen grond- of opstalexploitaties voert, heeft zij in haar aanpak een actieve houding. Hierbij stuurt zij – in samenwerking met de andere gebiedspartijen - actief op programmering, kostenbeheersing en opbrengstoptimalisatie.
- Het schap werkt innovatief en extern gericht, zoekt naar nieuwe verbanden tussen enerzijds grond en vastgoed en anderzijds maatschappelijke of commerciële (verdien)modellen van derden en geeft waar mogelijk ruimte aan nieuwe technologieën en duurzame toepassingen.
- Het schap neemt in beginsel niet risicodragend deel in gebieds- en vastgoedontwikkelingen.
- Bij de inzet van grond en vastgoed werkt het schap transparant en marktconform.

Financieel

Naast het algemene uitgangspunt van financiële optimalisatie is de inzet vooral gericht op het behoud van het huidige niveau van inkomsten in de schapsbegroting, zulks in relatie tot de met eigendom/erfpacht samenhangende kosten. Door het aanhoudende herstel van de economie zal de investeringsbereidheid bij ontwikkelende partijen toenemen, maar concrete investeringsvoorbeelden zijn nog niet voor handen.

Schapsspecifiek

In programma 2 en 3 van de begroting wordt ingegaan op de specifieke grond- en vastgoedontwikkelingen en de daarbij geldende financiële prognoses, kansen en risico's.

Grondpositie per 31 december 2018:

Deze tabel betreft de grondpositie. Hierin zijn niet meegenomen de gronden die het schap op basis van persoonlijke overeenkomsten (o.a. huur) in gebruik en onderhoud heeft.

Peildatum voor deze tabel is de kadastrale registratie per 31 december 2018.

Oppervlakte:	31-12-2017	31-12-2018*	Toelichting mutatie:
Eigendom	484 ha	484 ha	Afname 0,0573 ha i.v.m. verkoop perceel grond nabij Wilhelminahoeve in Clara kinderbos eind 2018
Erfpacht	43 ha	62,38 ha	Toename 19,38 ha i.v.m. verkrijging Donckse velden fase 2a en b in erfpacht.
Totaal	527 ha	546,38 ha	

* Oppervlakte in hectares, afgerond op halve hectares

4.5 Bedrijfsvoering

De afspraken over de dienstverlening door Staatsbosbeheer aan het natuur- en recreatieschap zijn vastgelegd in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO).

De personele component van de dienstverlening door SBB blijkt uit de volgende tabel.

Productomschrijving	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Ontwikkeling	Algemene dekkings- middelen	Overhead	Totaal
Gebiedsbeheer	668.700				668.700
Economisch beheer	49.600				49.600
Regelgeving & handhaving	161.200				161.200
Communicatie	11.300				11.300
Planvorming & gebiedsontwikkeling		113.700			113.700
Bestuursproducten				100.400	100.400
Juridische ondersteuning & advisering				60.000	60.000
Financiën				62.000	62.000
Subtotaal	890.800	113.700	0	222.400	1.226.900
Dienstverlening in uitgaven voorziening	170.480				170.480
Groot Onderhoud					
Dienstverlening inzake kredieten		55.548			55.548
Totaal	1.061.280	169.248	0	222.400	1.452.928

JAARREKENING 2018

5.1 Balans per 31 december 2018

ACTIVA	31 december 2018	31 december 2017
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.123.713	2.162.639
Investerings met een economisch nut	180.899	189.833
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.942.814	1.972.806
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.012.999	2.937.901
Vorderingen op openbare lichamen	139.412	213.824
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < dan 1 jaar	2.836.082	2.660.115
Overige vorderingen	37.505	63.962
Liquide middelen	45.776	59.715
Banksaldi	45.776	59.715
Overlopende activa	795.742	697.552
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	386.995	338.840
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	408.747	358.712
Totaal	5.978.230	5.857.807

PASSIVA	31 december 2018	31 december 2017
Vaste passiva		
Eigen vermogen	3.987.686	3.881.149
Algemene reserve	743.026	616.597
Bestemmingsreserves	3.032.646	3.049.854
Gerealiseerde resultaat	212.014	214.698
Voorzieningen	861.325	745.872
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	861.325	745.872
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	453.780	628.948
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	453.780	623.948
Waarborgsommen	-	5.000
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	494.606	468.122
Overige schulden	494.606	468.122
Overlopende passiva	180.833	133.716
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	141.099	10.783
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	30.322	122.701
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	9.412	232
Totaal	5.978.230	5.857.807

5.2 Overzicht van baten en lasten 2018

Programma	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Programma Beheer, Onderhoud en Exploitatie	2.606.562	3.010.400	2.938.573	2.784.156	154.417 V
Programma Ontwikkelingen	113.600	117.700	113.700	113.732	32 N
Algemene dekkingsmiddelen	-	7.500	7.500	531	6.969 V
Overhead	234.788	257.500	245.935	238.664	7.271 V
Totaal lasten	2.954.950	3.393.100	3.305.708	3.137.084	168.624 V
Baten					
Programma Beheer, Onderhoud en Exploitatie	749.496	732.400	740.542	783.931	43.389 V
Programma Ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	2.803.022	2.803.269	2.589.676	2.589.676	-
Overhead	-	-	-	-	-
Totaal baten	3.552.518	3.535.669	3.330.218	3.373.607	43.389 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	597.568	142.569	24.510	236.523	212.013 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	4.035	-	-	-	-
Diverse baten	8.642	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	4.607	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	1.625.064	81.600	613.871	547.589	66.282 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	933.731	-	263.909	417.602	153.693 V
Saldo kredieten	(691.333)	(81.600)	(349.962)	(129.987)	219.975 V
Totaal saldo van baten en lasten	(89.158)	60.969	(325.452)	106.537	431.989 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	387.477	157.569	39.510	124.372	84.862 N
Onttrekking reserves	691.333	96.600	364.962	229.849	135.113 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	303.856	(60.969)	325.452	105.477	219.975 N
Gerealiseerd resultaat	214.698	-	-	212.014	212.014 V

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en –baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en –baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij om o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften, die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) daarvoor geeft. Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gepresenteerd in afgeronde bedragen van € 1.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Het bestuur heeft een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijke toekomstscenario's voor het recreatieschap. Een nadere uitwerking van een voorkeursscenario('s) moet nog plaatsvinden en de uitkomst daarvan is mede bepalend voor de toekomst van het schap.

De huidige waarderingsgrondslagen zijn voor 2018 gehandhaafd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden verantwoord tot hun brutobedrag.

Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de daarop verrichte lineaire afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijvingen geschieden op basis van de verkrijgings- of aanschaffingsprijs en de geschatte economische levensduur.

De volgende richtlijnen zijn grotendeels gehanteerd voor de afschrijvingstermijnen:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- bedrijfsgebouwen	35 jaar
- grond- weg- en waterbouwkundige werken	35 jaar
- machines, apparaten en installaties	10 jaar
- overige materiële vaste activa	30 jaar

Het BBV onderscheidt de navolgende investeringen:

1. Investeringen met economisch nut
2. Investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investeringen met economisch nut

Investeringen met economisch nut worden geactiveerd.

Investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

De banksaldi worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa (nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen) worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Dit betreft de Algemene Reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.

Voorzieningen

De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren grootonderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer, de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva

Deze posten worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

☒ Investerings in de openbare ruimte met een economisch nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een economisch nut had het volgende verloop:

Investerings met een economisch nut	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Extra afschrijvingen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Bedrijfsgebouwen	189.833	0	0	8.933	0	0	180.899
	189.833	0	0	8.933	0	0	180.899

De bedrijfsgebouwen worden lineair afgeschreven in 35 jaar, dat is € 8.933 per jaar.

☒ Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Extra afschrijvingen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en Terreinen	1.638.547	0	0	0	0	0	1.638.547
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	333.275	0	0	29.855	0	0	303.420
Overige materiële activa	984	0	0	138	0	0	846
	1.972.806	0	0	29.992	0	0	1.942.814

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

☒ Vorderingen op openbare lichamen

	2018	2017
Debiteuren	139.412	213.824
Totaal	139.412	213.824

De vordering betreft met name te verrekenen btw.

☒ Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

	2018	2017
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	2.836.082	2.660.115
	2.836.082	2.660.115

Sinds 2014 is het schatkistbankieren van toepassing. Hieronder zijn de bedragen weergegeven die op kwartaalbasis in de schatkist zijn aangehouden en de drempel die van toepassing was. De drempel is in 2018 niet overschreden.

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	250			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	64	66	69	71
Ruimte onder het drempelbedrag	-186	-184	-181	-179
Overschrijding van het drempelbedrag				

☒ Overige vorderingen

	2018	2017
Debiteuren	139.296	160.350
Voorziening dubieuze debiteuren	101.791	96.388
Per saldo	37.505	63.962

Liquide middelen

☒ Banksaldi

	2018	2017
Rekening-courant bank	45.776	59.715
	45.776	59.715

Overlopende activa

- ☒ Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel

Project	Saldo 1-1-2018	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
Rijksbijdrage				
SNL Natuurbeheer subsidie	79.470	530		80.000
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Kwaliteitsimpuls Johannapolder	234.482	13.017	10.597	236.902
Wandelrouten netwerk Rotterdam Zuid	24.888	45.205		70.093
	259.370	58.222	10.597	306.995
Totaal	338.840	58.752	10.597	386.995

- ☒ Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

	2018	2017
Nog te ontvangen bedragen	316.409	280.196
Door te berekenen kosten	3.045	1.945
Compensabele BTW	79.872	66.947
Vooruitontvangen facturen	9.421	9.624
	408.747	358.712

Onder de nog te ontvangen bedragen is als vordering opgenomen de reeds betaalde factuur i.v.m. de grondaankoop Donckse Velden waarvan de levering op het laatste moment niet heeft plaatsgevonden. De compensabele BTW zal in 2019 in rekening worden gebracht bij de deelnemers in het schap.

De vooruit ontvangen facturen betreffen facturen waarvan de kosten ten laste van het volgende jaar komen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves in 2018 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2018	Bestemming Resultaat 2017	Toevoegingen in 2018	Onttrekkingen in 2018	Stand per 31-12-2018	Claims na 2018
Algemene Reserve	616.597	214.698	3.810	92.079	743.026	267.145
Bestemmingsreserves						
Investeringsreserve	1.593.148	0	84.862	106.399	1.571.611	106.399
Reserve herinrichting Zuidelijk Randpark	460.306		0	0	460.306	0
Reserve voorfinanciering Johannapolder I	741.981		0	16.371	725.610	16.371
Reserve voorfinanciering Johannapolder II	80.805		8.000	0	88.805	0
Reserve vervangingsinvesteringen	50.020		0	0	50.020	0
Reserve Pendrechtse Molen	123.594	0	27.700	15.000	136.294	15.000
Totaal	3.666.451	214.698	124.372	229.849	3.775.672	404.916

☒ ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

	2018	2017
Saldo 1 januari	616.597	458.007
Bij: resultaatbestemming	214.698	0
Bij: toevoegingen	3.810	233.843
Af: Onttrekkingen	92.079	75.253
Saldo 31 december	743.026	616.597

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging conform 2e begrotingswijziging 2018

3.810
3.810

Specificatie onttrekkingen:

Kredieten:

- Pendrechtse Molen metselwerk
 - bijdrage toekomstdiscussie
 - evaluatie samenwerkingsovereenkomst
 - vervolg onderzoek toekomstscenario's
 Totaal onttrekkingen

619
82.062
9.170
228
92.079

☒ BESTEMMINGSRESERVES**a) Investeringsreserve**

Het doel van de investeringsreserve is het dekken van de kosten van nieuwe investeringen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	1.593.148	1.605.896
Bij: bestemming resultaat	0	329.950
Bij: toevoegingen	84.862	102.434
Af: Onttrekkingen	106.399	445.132
Saldo 31 december	1.571.611	1.593.148

Specificatie toevoegingen:

- Correctie Hooge Nesse voorgaande jaren	84.862
Totaal toevoegingen	84.862

Specificatie onttrekkingen:

Kredieten:	
- Voorfinanciering Johannapolder	67.871
- marktacquisitie Johannapolder	21.505
- kwaliteitsimpuls Hooge Nesse	3.040
- polder Buiten van Zwijndrecht	8.670
- struinnatuur Johannapolder	5.313
Totaal onttrekkingen	106.399

b) Reserve Bestemmingsreserve herinrichting Zuidelijk Randpark

De Reserve Herinrichting Zuidelijk Randpark is bestemd voor het gelijknamige recreatiegebied op de grens van de gemeenten Barendrecht en Rotterdam. Het park ligt pal ten noorden van de A15/Betuwespoorlijn en bestaat uit verschillende deelgebieden. Met deze reserve worden de kosten gedekt die nodig zijn om het Zuidelijk Randpark opnieuw in te richten als recreatiegebied. Deze herinrichting is het gevolg van de aanleg van de Betuwelijn en Tramplus. Het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde heeft geld ontvangen voor de verkoop van gronden aan de Nederlandse Spoorwegen voor de aanleg van de Betuweroute. Met deze middelen is geherinvesteerd in het park om de gevolgen van de aanleg van de Betuweroute te compenseren (kwaliteitsimpuls). Met het overgebleven geld is deze reserve gevormd. De kosten voor de aanleg van de Blauwe Verbinding deeltracé Zuidelijk Randpark worden deels ten laste van deze reserve gebracht.

	2018	2017
Saldo 1 januari	460.306	460.306
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	460.306	460.306

c) Reserve voorfinanciering Johannapolder

Het doel van de Reserve voorfinanciering Johannapolder is het dekken van investeringen in de openbare ruimte voor het project ontwikkeling Johannapolder.

	2018	2017
Saldo 1 januari	741.981	908.344
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	16.371	166.363
Saldo 31 december	725.610	741.981

Kredieten:

- afronding project

Totaal onttrekkingen

16.371
16.371

d) Reserve voorfinanciering Johannapolder II

Aan de reserve voorfinanciering Johannapolder II worden de gerealiseerde grondopbrengsten in de Johannapolder toegevoegd teneinde deze te gebruiken voor de ontwikkeling (kwaliteitsimpuls) van de Johannapolder.

	2018	2017
Saldo 1 januari	80.805	57.305
Bij: toevoegingen	8.000	23.500
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	88.805	80.805

Specificatie toevoeging

- toevoeging conform begroting 2018

Totaal toevoegingen

8.000
8.000

e) Reserve vervangingsinvesteringen

Het doel van deze reserve is het dekken van de kosten van vervangingsinvesteringen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	50.020	50.020
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	50.020	50.020

f) Reserve Pendrechtse Molen

Het doel van deze reserve is het dekken van de onderhoudskosten van de Pendrechtse Molen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	123.594	100.479
Bij: toevoegingen	27.700	27.700
Af: Onttrekkingen	15.000	4.585
Saldo 31 december	136.294	123.594

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging conform begroting 2018 Pendrechtse Molen	27.700
Totaal toevoegingen	27.700

Specificatie onttrekkingen:

- dekking niet subsidiabele kosten	15.000
Totaal onttrekkingen	15.000

☒ GEREALISEERD RESULTAAT

	2018	2017
Gerealiseerd resultaat	212.014	214.698
	212.014	214.698

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2018 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2018	Toevoegingen in 2018	Onttrekkingen in 2018	Stand per 31-12-2018
Voorziening Groot Onderhoud	745.872	666.700	551.247	861.325
Totaal	745.872	666.700	551.247	861.325

☒ ONDERHOUDSEGALISATIEVOORZIENINGEN

a) Voorziening groot onderhoud

Het doel van deze voorziening is het gelijkmatig verdelen van de lasten van groot onderhoud over de jaren. Hiertoe wordt jaarlijks een gelijkblijvende dotatie ten laste van de exploitatie gebracht. De werkelijke grootonderhoudskosten worden direct ten laste van de voorziening verantwoord.

	2018	2017
Saldo 1 januari	745.872	480.166
Bij: toevoegingen	666.700	535.400
Af: Aanwendungen	551.247	269.694
Saldo 31 december	861.325	745.872

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging conform begroting 2018	535.900
- toevoeging conform 2e begrotingswijziging 2018	130.800
Totaal toevoegingen	666.700

Specificatie aanwendungen:

- uitgevoerde werkzaamheden groot onderhoud	551.247
Totaal aanwendungen	551.247

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

☒ Onderhandse leningen van binnenlandse banken
en overige financiële instellingen

	2018	2017
Saldo 1 januari	623.948	794.115
Af: aflossing	170.168	170.167
Saldo per 31 december	453.780	623.948

De rentelasten voor het boekjaar bedragen € 33.925

☒ Waarborgsommen

	2018	2017
Boekwaarde 1 januari	5.000	0
Vermeerderingen		5.000
Aflossingen	5.000	0
Saldo per 31 december	0	5.000

*Vlottende passiva**Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar*

☒ Overige schulden

	2018	2017
Crediteuren	494.606	468.122
Totaal	494.606	468.122

Overlopende passiva

- ☒ Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

	2018	2017
Nog te betalen rente	1.776	3.395
Nog te betalen bedragen	115.558	
Nog te ontvangen facturen	23.765	7.388
Totaal	141.099	10.783

De nog te betalen lasten betreffen lasten die in 2018 zijn geboekt maar waarvan nog geen facturen zijn ontvangen. Het betreft hier voornamelijk de dienstverleningsfacturen voor kredieten en groot onderhoud.

- ☒ De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

De specificatie van deze balanspost is als volgt:

Project	Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2018
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Kwaliteitsimpuls Hooge Nesse	114.577	280.280	379.156	15.701
Pendrechtse molen	8.124	6.497		14.621
Totaal	122.701	286.777	379.156	30.322

- ☒ Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

	2018	2017
Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen	9.412	232
Totaal	9.412	232

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende verplichtingen

De meerjarige contracten zijn geïnventariseerd. Het betreft met name contracten voor groot onderhoud en meerjarige bestekken voor regulier onderhoud (bv grienden, hygiëne, gras en water).

De belangrijkste resterende verplichting (> € 100.000) per eind 2018 voor dit schap is:

- * Bestek regulier onderhoud gras en water € 316.000

- * Bestek regulier onderhoud Hygiëne € 205.000

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2018

Programma – Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Programma Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Inrichting, beheer en exploitatie	2.423.314	2.825.800	2.753.973	2.611.656	142.317 V
Regelgeving en Handhaving	161.000	162.000	162.000	161.200	800 V
Communicatie	22.248	22.600	22.600	11.300	11.300 V
Totaal lasten	2.606.562	3.010.400	2.938.573	2.784.156	154.417 V
Baten					
Inrichting, beheer en exploitatie	749.496	732.400	740.542	783.931	43.389 V
Regelgeving en Handhaving	-	-	-	-	-
Communicatie	-	-	-	-	-
Totaal baten	749.496	732.400	740.542	783.931	43.389 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	(1.857.066)	(2.278.000)	(2.198.031)	(2.000.226)	197.805 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	4.035	-	-	-	-
Diverse baten	7.877	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	3.842	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	10.854	37.225	-	619	619 N
Baten kredieten (bijdragen derden)	4.719	-	-	-	-
Saldo kredieten	(6.135)	(37.225)	-	(619)	619 N
Totaal saldo van baten en lasten	(1.859.358)	(2.315.225)	(2.198.031)	(2.000.845)	197.186 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	130.134	149.569	31.510	31.510	-
Onttrekking reserves	6.135	52.225	15.000	15.619	619 V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(123.999)	(97.344)	(16.510)	(15.891)	619 V
Gerealiseerd resultaat	(1.983.358)	(2.412.569)	(2.214.541)	(2.016.736)	197.805 V

Lasten

Gebiedsbeheer

Op het budget voor dagelijks beheer en onderhoud is minder uitgegeven dan begroot was. Dit heeft vooral te maken met de focus van het beheerteam op het uitvoeren van het geplande groot onderhoud aan de bosvakken.

In 2018 is hierdoor 100.000 euro aan budget ten behoeve van dagelijks onderhoud aan Bos en Beplanting niet besteed. Gezien onze recente ervaringen met de extra kosten welke het bosonderhoud met zich mee brengt wordt voorgesteld deze 100.000 euro toe te voegen aan het reeds bestaande krediet 'essentaksterfte' en hiermee extra budget beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van bosonderhoud. Het betreft hier zowel kapwerkzaamheden als plantwerkzaamheden.

In 2018 is een geplande inventarisatie van solitaire bomen doorgeschoven naar 2019.

Op het onderhouden van grasvegetaties en watergangen in het Oosterpark en Wevershoek is meer geld uitgegeven dan gepland. Tegelijk met de boswerkzaamheden in

deze parken zijn diverse andere klussen uitgevoerd om deze gebieden weer toekomstbestendig te maken.

Op het onderdeel papierprikken, zwerfvuil ruimen en prullenbakken legen is 40.000 euro minder uitgegeven dan begroot in de najaarsrapportage. Vanwege de lange zomer en het intensieve gebruik van de gebieden is in de najaarsrapportage uitgegaan van hoge kosten op dit onderdeel. Uiteindelijk viel het meerwerk wat hiervoor uitgevoerd moest worden door de aannemers mee. Hierdoor zijn de lasten lager uitgevallen dan we voorzagen in de najaarsrapportage.

Van het reguliere onderhoudsbudget voor de Pendrechtse Molen van 15.000 euro is 10.000 euro niet nodig gebleken. Voorgesteld wordt dit bedrag terug te storten in de reserve Pendrechtse Molen.

Communicatie

De boswachter publiek is voor een beperkte periode aanwezig geweest en het bleek in deze periode niet noodzakelijk om gebruik te maken van het materiële budget voor communicatie.

Baten

Economisch beheer

Van twee relaties zijn vergoedingen ontvangen die betrekking hadden op eerdere jaren voor een bedrag van 26.000 euro. Tevens is voor 12.000 euro grond verkocht.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
<i>Kredieten</i>			<i>Kredieten</i>		
-			- Renovatie metselwerk	619	
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>			<i>Toevoegingen aan reserves</i>		
- Algemene reserve, renovatie metselwerk	619		- Algemene reserve	3.810	3.810
- Reserve Pendrechtse Molen	15.000	15.000	- Reserve Pendrechtse Molen	27.700	27.700
Totaal	15.619	15.000	Totaal	32.129	31.510
Saldo				16.510	16.510

Programma – Ontwikkeling

Programma Ontwikkelingen	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	113.600	117.700	113.700	113.732	32 N
Totaal lasten	113.600	117.700	113.700	113.732	32 N
Baten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(113.600)	(117.700)	(113.700)	(113.732)	32 N
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	765	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	765	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	1.540.507	44.375	506.047	455.510	50.537 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	929.012	-	251.909	417.602	165.693 V
Saldo kredieten	(611.495)	(44.375)	(254.138)	(37.908)	216.230 V
Totaal saldo van baten en lasten	(724.330)	(162.075)	(367.838)	(151.640)	216.198 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	23.500	8.000	8.000	8.000	-
Onttrekking reserves	611.495	44.375	254.138	37.908	216.230 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	587.995	36.375	246.138	29.908	216.230 N
Gerealiseerd resultaat	(136.335)	(125.700)	(121.700)	(121.732)	32 N

In tegenstelling tot wat bij de najaarsnota als prognose was opgegeven konden er meer kosten ten laste van de subsidie gebracht worden.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
Kredieten			Kredieten		
- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording	332.740	251.909	- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording	455.510	506.047
- Bijdrage derden correctie voorgaande jaren	84.862				
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Investeringsreserve inzake kredieten	106.399	204.079	- Reserve voorfinanciering Johannapolder II	8.000	8.000
- Reserve voorfinanciering Johannapolder	16.371	50.059	- Investeringsreserve, correctie voorgaande jaren	84.862	
Totaal	540.372	506.047	Totaal	548.372	514.047
Saldo			Saldo	8.000	8.000

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	-	7.500	7.500	531	6.969 V
Totaal lasten	-	7.500	7.500	531	6.969 V
Baten					
Deelnemersbijdrage	2.803.022	2.395.869	1.327.903	1.327.903	-
Overige structurele baten	-	407.400	1.261.773	1.261.773	-
Totaal baten	2.803.022	2.803.269	2.589.676	2.589.676	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.803.022	2.795.769	2.582.176	2.589.145	6.969 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.803.022	2.795.769	2.582.176	2.589.145	6.969 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	233.843	-	-	-	-
Onttrekking reserves	-	-	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(233.843)	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	2.569.179	2.795.769	2.582.176	2.589.145	6.969 V

Het voordelig resultaat betreft de post onvoorzien die in 2018 niet is benut.

Overhead

Overhead	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Bestuurlijke aangelegenheden	234.788	257.500	245.935	238.664	7.271 V
Totaal lasten	234.788	257.500	245.935	238.664	7.271 V
Baten					
Bestuurlijke aangelegenheden	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(234.788)	(257.500)	(245.935)	(238.664)	7.271 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	73.703	-	107.824	100.630	7.194 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	12.000	-	12.000 N
Saldo kredieten	(73.703)	-	(95.824)	(100.630)	4.806 N
Totaal saldo van baten en lasten	(308.491)	(257.500)	(341.759)	(339.293)	2.466 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	73.703	-	95.824	100.630	4.806 V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	73.703	-	95.824	100.630	4.806 V
Gerealiseerd resultaat	(234.788)	(257.500)	(245.935)	(238.664)	7.271 V

Lasten

Juridische ondersteuning

De kosten zijn lager dan begroot, omdat geen externe kosten voor juridisch advies zijn gemaakt.

Financiën

Het budget voor de accountantskosten is niet geheel besteed.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
Kredieten			Kredieten		
-			- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording	100.630	107.824
- Bijdrage derden		12.000			
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Algemene reserve, dekking kredieten	95.824	100.630	-		
Totaal	95.824	112.630	Totaal	100.630	107.824
Saldo		4.806		4.806	

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Toevoegingen reserves	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel
Omschrijving programma				
Programma Beheer, onderhoud en exploitatie	31.510	27.700	31.510	27.700
Programma Ontwikkeling	8.000	8.000	92.862	8.000
Algemene dekkingsmiddelen	0		0	
Overhead	0		0	
Totaal	39.510	35.700	124.372	35.700

Onttrekkingen reserves	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel
Omschrijving programma				
Programma Beheer, onderhoud en exploitatie	15.000		15.619	
Programma Ontwikkeling	254.138		122.770	
Algemene dekkingsmiddelen	0		0	
Overhead	95.824		91.460	
Totaal	364.962	0	229.849	0

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op het Natuur- en Recreatieschap van toepassing zijnde regelgeving.

In 2018 is op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten en mandaatregeling, dhr. Thijsen, directeur Staatsbosbeheer, topfunctionaris volgens de WNT. Hij is in loondienst bij Staatsbosbeheer.

De in onderstaande tabellen opgenomen bezoldigingen (kosten) zijn niet als zodanig in rekening gebracht bij het Natuur- en Recreatieschap. De inzet (dienstverlening) valt namelijk onder de dienstverleningsovereenkomst met het Natuur- en Recreatieschap en de hiermee samenhangende kosten zijn conform de begroting 2018 in rekening gebracht bij het Natuur- en Recreatieschap (fixed-price).

Het bezoldigingsmaximum in 2018 is € 189.000,- Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 2018 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1a. Leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking:

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

bedragen x € 1	S. Thijsen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01-2018 tm 31-12-2018
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	197.410
Beloningen betaalbaar op termijn	20.663
<i>Subtotaal</i>	<i>218.073</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Totale bezoldiging	218.073
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overgangs- regeling
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2017	
bedragen x € 1	S. Thijsen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01-2017 tm 31-12-2017
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	194.503
Beloningen betaalbaar op termijn	19.261
<i>Subtotaal</i>	<i>213.764</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000
Totale bezoldiging	213.764

Op de bezoldiging van de heer S. Thijsen is het overgangsrecht op basis van artikel 7.3 WNT van toepassing. Daarin is opgenomen dat tot en met 31 december 2018 de bezoldiging op het huidige niveau blijft. Daarna volgt een stapsgewijze afbouw tot maximaal 100 % van het bezoldigingsmaximum op 1 januari 2022.

Behalve de heer S. Thijsen zijn er geen topfunctionarissen conform de WNT met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Bestuurslid	functie(s)	beloning	sociale verzekeringspremies	belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	duur van het dienstverband in het boekjaar (hele jaar = 1)	uitkeringen wegens beëindiging van dienstverband met specificaties dienstverband
dhr. P.J.W. Luijendijk	voorzitter	0	0	0	0	1	0
mw. J.E.T.M. van Dongen	plaatsvervangend voorzitter	0	0	0	0	1	0
dhr. P.W.J. Meij		0	0	0	0	0,5	0
dhr. L.M. Heezen		0	0	0	0	0,5	0
dhr. R. Lafleur		0	0	0	0	0,5	0
dhr. A. Kooijman		0	0	0	0	1	0
dhr. M. Japenga		0	0	0	0	1	0
mw. J. Oelfke- ten Seldam		0	0	0	0	1	0
dhr. J. Scharink		0	0	0	0	0,5	0
mw. P.J. van Nes-de Man		0	0	0	0	0,5	0
mw. H.E. Berg		0	0	0	0	0,5	0
mw. M.P.C. van Ginkel - van Maren		0	0	0	0	0,5	0
dhr. J. Struik		0	0	0	0	1	0
mw. L. van Utrecht-Schuurman		0	0	0	0	0,5	0
mw. B.S. Vlasblom-Liezenga		0	0	0	0	0,5	0
mw. M. Mes-Lefebber		0	0	0	0	0,5	0

In de kolom “duur van het dienstverband” is de duur van het bestuurslidmaatschap vermeld.

De genoemde vergoedingen zijn over 2018 nihil en liggen dus onder de daarvoor gestelde wettelijke grens van € 189.000.

5.6 Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die de jaarcijfers beïnvloeden.

Samenstelling van het bestuur in het verslagjaar

Onderstaande tabellen geven inzicht in de leden van het Dagelijks Bestuur en de leden van het Algemeen bestuur van het natuur- en recreatieschap IJsselmonde op 31 december 2018.

Leden Dagelijks Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Functie
dhr. P.J.W. Luijendijk	Gemeente Barendrecht	Voorzitter
mw. J.E.T.M. van Dongen	Gemeente Zwijndrecht	Plaatsvervangend voorzitter
dhr. R.J. Lafleur	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	
dhr. M. Japenga	Gemeente Ridderkerk	
Dhr. M. Heezen	Gemeente Albrandswaard	

Leden Algemeen Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Plaatsvervanger
dhr. P.W.J. Luijendijk	Gemeente Barendrecht	-
mw. J.E.T.M. van Dongen	Gemeente Zwijndrecht	-
dhr. R.J. Lafleur	Gemeente H-I Ambacht	-
dhr. P.W.J. Meij	Gemeente Ridderkerk	dhr. M. Japenga
dhr. L.M. Heezen	Gemeente Albrandswaard	mw. M.P.C. van Ginkel - van Maren
mw. P.J. van Nes-de Man	Gemeente Ridderkerk	mw. B.S. Vlasblom-Liezenga
dhr. J. Scharink	Gemeente Albrandswaard	-
dhr. A. Kooijman	Gemeente Barendrecht	mw. M. Mes-Lefebber
mw. J. Oelfke-ten Seldam	Gemeente H-I Ambacht	dhr. J. Struik
mw. H.E. Berg	Gemeente Zwijndrecht	mw. L. van Utrecht-Schuurman